

Správa o činnosti združenia ICOMOS Slovensko za uplynulé funkčné obdobie - do konca roku 2024.

Vážené členky a členovia ICOMOS Slovensko!

V úvode chcem poďakovať všetkým aktívnym členom, najmä však kolegom z Národného komitétu (ďalej len "NK"), pretože nie je jednoduché pracovať v OZ popri plnom pracovnom vyťažení. Počas trojročného funkčného obdobia sme museli čeliť viacerým výzvam a popri tom reagovať na aktuálne problémy diania pri ochrane pamiatok, historických sídiel a kultúrnej krajiny na Slovensku a v zahraničí.

Hneď na začiatku vás chcem informovať o riešení personálnych interných problémov, ktoré ste najčastejšie diskutovali so mnou v poslednom období. Je to problém generálneho sekretára a platby členských príspevkov. Generálna sekretárka Mgr. Anna Tuhárska, z dôvodu dočasnej pracovnej neschopnosti, prestala s nami úplne komunikovať od septembra 2023 a nemali sme prístup k základným materiálom združenia. Problematický bol aj prístup k databáze členov, ktorá je na stránke ICOMOS International, pretože bol viazaný na prístup bývalej generálnej sekretárky a je nevyhnutný nielen pre evidenciu členov, ale aj následné platenie členských príspevkov pre ICOMOS International v Paríži, ktorého sme súčasťou. Podarilo sa ho obnoviť až v 2. polovici roku 2024, preto príspevky niektorých členov do Paríža neboli za rok 2024 uhradené. Títo členovia nedostali preto členský preukaz organizácie ICOMOS International.

Čo sa nám však podarilo urobiť? Zlepšila sa komunikácia s členmi ICOMOS. Už nevyužívame len našu web stránku, ktorá je funkčná vďaka viceprezidentovi Michalovi Hrkovi, ale i hromadnú mailovú komunikáciu, kde vám zasielame dôležité informácie. Počas 3-ročného obdobia sa nám podarilo aj zintenzívniť prácu združenia a viac ho zviditeľniť na verejnosti.

Prehľad kľúčových činností OZ za posledné 3 roky:

Spoluorganizovanie nasledovných podujatí:

- **2. medzinárodná konferencia „Ďalšie vzdelávanie v oblasti obnovy architektonického dedičstva“ 27. 9. 2022, MZVaEZ, Bratislava**, (J. Gregorová) - bola usporiadaná v spolupráci s kolektívom Katedry architektúry (KARCH) Stavebnej fakulty STU v Bratislave a členmi Katedry UNESCO pre interdisciplinárnu obnovu pamiatok pri príležitosti Dní európskeho kultúrneho dedičstva 2022. Cieľom konferencie bolo zmapovať inštitúcie zaoberajúce sa výukou obnovy architektonického dedičstva na vysokých školách, a definovať ich potenciál na formovaní globálneho vzdelávania, najmä vo vzťahu k zachovaniu identity, diverzity a kultúrnych prejavov, v snahe obnoviť kontinuitu stavebnej kultúry v oblasti celoštátnej stratégie prípravy špecialistov na obnovu architektonického dedičstva, nielen obnovu pamiatok.
- **Dni európskeho kultúrneho dedičstva** - koordináciu aktivít na území Slovenskej republiky zabezpečovalo v sledovanom období ICOMOS Slovensko (Silvia Kovárová) a

Združenie historických miest a obcí Slovenska, na základe poverenia MK SR, viac na <https://www.dekd.sk> a www.icomos.sk :

- **29. ročník Dni európskeho kultúrneho dedičstva 2022 na Slovensku – “Udržateľnosť v pamiatkach”, 1. - 30. 9. 2022** (S. Kovárová), otvorenie DEKD - 2. 9. 22 v Skalici - DEKD oslavujú spoločné dedičstvo Európy, ale aj jeho rozmanitosť, pretože skúmanie bohatej mozaiky kultúr v Európe podporuje dôveru a porozumenie, väčšiu toleranciu a myslenie - presahujúce národné hranice. Téma vyzývala ľudí, aby otvorili brány pamiatok a ukázali ich úlohu v udržateľnej budúcnosti a ich vplyv na zachovanie miestnej identity. Mali šancu ukázať, ako možno obnoviť pamiatky pomocou tradičných techník, zručností a materiálov, ktoré sú súčasťou sociálne a environmentálne udržateľného rozvoja (bolo zorganizovaných okolo 140 aktivít).
- **30. ročník DEKD, téma: “Dedičstvo ži!”**, 1. - 30. 9. 2023 (S. Kovárová) - partnermi podujatia bolo aj Ministerstvo kultúry SR, Pamiatkový úrad SR, Slovenské národné múzeum, Národný Trust n. o. a Mesto Žilina. V rámci toho bola organizovaná aj konferencia **Kultúrne dedičstvo 2023: Dedičstvo živé, žité, žijúce**, Žilina, Rosenfeldov palác, J. M. Urbana 28, dňa 8. 9. 2023
- **DEKD - 2024 - naplánované, ale zrušené** - z dôvodu neskorého pridelenia financií MK SR (OSSD, 1.3.) - Slovensko sa zaviazalo organizáciou DEKD podpísaním Európskeho kultúrneho dohovoru v roku 1993. MK SR ňou poverilo ICOMOS Slovensko a Združenie historických miest a obcí Slovenska a finančne ju podporilo cez dotačný systém Obnovme si svoj dom. Z dôvodu ignorovania našej snahy o komunikáciu ohľadom budúcnosti podujatia (ICOMOS Slovensko zaslalo list ministerke kultúry so žiadosťou o stretnutie k organizácii podujatia, upozornenie ohrozenia podujatia a neskorého pridelenia financií cez OSSD - informácie podané aj v médiách) a z dôvodu, že dňa 22. 8. 2024 ešte nebola MK SR zaslaná zmluva o poskytnutí financií spoluorganizátorovi podujatia ZHMaO Slovenska, sme sa spoločne rozhodli konanie DEKD zrušiť. Predpokladáme obnovenie podujatia budúci rok, pokiaľ získame financie na jeho organizáciu.
- Spolupráca s Pamiatkovým úradom SR na príprave konferencie **v Banskej Štiavnici k obnove požiarom poškodených objektov, ich striech a k problematike požiarnej ochrany**, 27. 4. 2023 (participovali viacerí členovia nášho ICOMOSu). S
- Každoročná záštita podujatia **Jesenná univerzita architektúry (JUA)**, organizovanej FAaD STU v Banskej Štiavnici. ICOMOS Slovensko - záštita a spoluorganizátor (viacerí členovia nášho ICOMOSu), viac na: <https://www.obnova.eu/zapojte-sa-do-podujatia-jesenna-univerzita-architektury-2023/>
- Spolupráca na seminári ku bezbariérovosti v pamiatkovom prostredí - **Problematika aplikácie univerzálneho dizajnu v pamiatkovom prostredí**, dňa 9.2.2023 na FAD STU, (B. Polomová). Účelom podujatia bolo priniesť prvú vzájomnú otvorenú diskusiu v tejto aktuálnej oblasti medzi účastníkmi, ktorých sa táto téma dotýka priamo pri výkone ich práce (PÚ SR, MK SR, zástupcovia združení osôb s postihnutím), viac na: <http://www.icomos.sk/problematika-aplikacie-univerzálneho-dizajnu-v-pamiatkovom-prostredí/>
- **3. Medzinárodná konferencia „ Problematika obnovy historických vernakulárnych/vidieckych štruktúr”**, september 2024 , MZVaEZ SR, Bratislava (J. Gregorová) - spoluorganizácia s Katedrou UNESCO pre interdisciplinárnu obnovu pamiatok, STU v Bratislave, viac na: <http://www.unesco.sk/a/Konferencia-Katedry-UNESCO-pre-obnovu-architektonickeho-dedicstva-1>

- **Participácia členov ICOMOS Slovensko pri riešení otázok obnovy objektov po požiaroch v meste Banská Štiavnica:**
 - spolupráca s PÚ SR na odbornom seminári, ktorý sa konal dňa 27. 04. 2023 v Banskej Štiavnici (PRÍPRAVA A OBNOVA POŽIAROM ZNIČENÝCH KROVOV A STRIECH NA DOMOCH V BANSKEJ ŠTIAVNICI S UPLATNENÍM VHODNÝCH PROTIPOŽIARNYCH OPATRENÍ). Súčasťou programu seminára bola aj ohliadka poškodených objektov, odborné prednášky, diskusia a písomný názor k pripravovanej obnove striech zničených požiarom (Ľ. Suchý), viac na: <https://www.obnova.eu/ako-dalej-s-obnovou-v-b-stiavnici/>
 - **Prezentácia rozsahu poškodenia** pamiatkových hodnôt požiarom poškodených objektov - **viceprezidentom Michalom Hrčkom prezidentke Zuzane Čaputovej** počas jej návštevy Banskej Štiavnice po požiaroch.

Členstvo členov NK a ich práca v odborných poradných orgánoch a komisiách:

- v Pamiatkovej rade, v komisiách dotačného podprogramu OSSD MK SR, v pracovnej skupine „Modrý štít“ MK SR k označovaniu objektov NKP symbolom „Modrý štít/Blue Shield“ a v iných.

Spolupráca NK ICOMOS Slovensko:

- s ICOMOS Poľsko - na správe o Predbežnom zozname na zápis do Zoznamu svetového kultúrneho dedičstva - zaslanie podkladov a fotografií Bogusławovi Szmyginovi k “Report regarding potential serial nomination on WHL in our region” a k aktuálnemu stavu Predbežného zoznamu SR (Ľ. Pinčíková),
- s Centrom svetového dedičstva UNESCO: práca v Paneli expertov k “Rozhodnutiu 23 GA - klimatické zmeny a svetové dedičstvo” a príprava „Dokumentu politiky o opatreniach v oblasti klímy pre svetové dedičstvo“ (Policy Document on climate action for World Heritage), práca v tzv. “Otvorenej pracovnej skupine členských štátov Dohovoru”, ktorá otvorila a diskutovala niektoré okruhy dokumentu pripraveného Panelom expertov (Ľ. Pinčíková). Výsledný dokument bol schválený na Generálnej konferencii UNESCO (WHC/23/24.GA/8 Updating of the Policy Document on climate action for World Heritage a WHC/23/24.GA/INF.8 Updated Policy Document on climate action for World Heritage). Môžete ho nájsť na: <https://whc.unesco.org/en/sessions/24GA/documents/> , viac na www.icomos.sk ,
- s ICOMOS International v oblasti svetového kultúrneho dedičstva:
 - posudzovanie nominácie do Zoznamu svetového dedičstva UNESCO (Ľ. Pinčíková) - posúdenie nominácie - “Frontiers of the Roman Empire - The Lower German Limes”,
 - Panelové posúdenie (the desk review) nominácie (Ľ. Pinčíková) “Frontiers of the Roman Empire - the Dacian Limes”,
 - Ročné podávanie správ o činnosti združenia (Ľ. Pinčíková), reagovanie na mnohé podnety, vyplňanie dotazníkov, účasť na seminároch a i.
 - Spolupráca s “World Heritage groupe ICOMOS International” - ohrozenie pamiatok svetového dedičstva Ukrajiny, príprava - <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ac1cc7c5-a346-11ef-85f0-01aa75ed71a1/language-en> Spolupráca na tvorbe dokumentu Úloha národných komitétov v procese svetového dedičstva (Ľ. Pinčíková) - “The draft of the document on the role of national committees in the world heritage processes”.

- Spolupráca NK v rámci Európskej skupiny ICOMOS International - on line stretnutia a priama účasť prezidentky na Stretnutí Európskej skupiny ICOMOS-u 2024, Visby, Švédsko, 10. – 12. (13.) 6. 2024. Bolo organizované ICOMOS-om Švédsko a konalo sa v Gotlandskom múzeu a v Uppsala University Campus Gotland. Zúčastnilo sa ho 61 zástupcov národných ICOMOS-ov z 28 krajín Európy, Izraela a Jordánska. Program európskeho stretnutia sa zamerával na základné otázky práce medzinárodného ICOMOS-u. Ľ. Pinčíková tu prezentovala “Prieskum počtu kultúrnych pamiatok ako jeden z ukazovateľov právnej pamiatkovej ochrany”, ktorý uskutočnila v apríli, na základe požiadania riaditeľa PÚ SR (12. 4. 2024), ako pomoc ICOMOS-u Slovensko k odôvodneniu zachovania aktuálneho stavu počtu pamiatok na Slovensku, ale následne bol doplnený o neskôr získané údaje. Na základe poskytnutých údajov, Slovensko má porovnateľný počet kultúrnych pamiatok v Európe napr. s Nórskom a Lotyšskom, ale pri porovnaní počtu pamiatok na 1000 obyvateľov, nižší ako napr. Poľsko, Česko, Rakúsko, Litva a i. Členovia Európskej skupiny ICOMOSu, boli na stretnutí informovaní o aktuálnom stave pamiatkovej ochrany na Slovensku. Druhý deň podujatia sa uskutočnil seminár “Udržateľnosť a jej následnosť – dôsledky” (“Sustainability and Succession”) - zborník je na našom webe. Súčasťou podujatia bolo aj stretnutie s vedením ICOMOS Švédsko - bývalým prezidentom Nilsom Ahlbergom v Štokholme. Info o podujatí je na našom webe.
- Spolupráca s ICOMOS Česko a NPÚ Praha (Ľ. Pinčíková) - bolo uskutočnených viacero on-line stretnutí k príprave podujatia k 60. výročiu založenia ICOMOS Dohodli sme sa, že sa bude konať v dňoch 9. - 10. 10. 2025 vo Valticiach.

Vyjadrenia NK ICOMOS Slovensko k páčlivým otázkam ochrany kultúrneho dedičstva a obnovy pamiatkového fondu (zverejnené na našom webe):

- Výzva Národného komitétu ICOMOS k predloženým novým návrhom zákona o výstavbe a zákona o územnom plánovaní - 22. 11. 2021
- Pripojenie sa k výzve proti výstavbe logistického centra v areáli Holíč - Kopčany (r. 2021 - 22) Upozornenie verejnosti, že multimodálne logistické centrum na ploche viac ako 100 hektárov by mohlo nielen zničiť kultúrnu krajinu, ale aj ohroziť aj pripravovanú spoločnú nomináciu na zápis do Zoznamu svetového dedičstva UNESCO, na ktorú sa viac ako desať rokov pripravujú Kopčany s príslušným archeologickým parkom Mikulčice na českej strane.
- ICOMOS Slovensko sa pripája k výzve ICOMOS International k aktuálnej situácii na Ukrajine. - 28. 2. 2022
- Podporné stanovisko pre OZ Gotická cesta k medzinárodnému projektu revitalizácie kultúrneho dedičstva pod vedením mládeže (“Baths, gothic churches and miners’houses: Youth-led revitalization of built cultural heritage”) - 26. 4. 2022
- Stanovisko k Rezolúcii o možnostiach a spôsoboch zastrešovania hradných objektov - 14. 8. 2023 - pre Pamiatkový úrad SR. Okrem nášho webu bolo zverejnené aj v zborníku prednášok BARDKONTAKT 2023, 20. - 23. 9. 2023, Bardejov (Ľ. Pinčíková), a účasť na zasadnutí Odbornej sekcie hradov a fortifikácií PÚ SR, 29. 6. 2023.
- Pripomenutie si “Dňa pamiatok” na našom webe (Ľ. Pinčíková):

- "Icomos Slovensko sa pripája k tohtoročnej téme Medzinárodného dňa pamiatok a sídiel: Dedičstvo a klíma", 18. 4. 2022
- "60 rokov od prijatia Benátskej charty. Načo sú nám pamiatky?", 18. 4. 2024
- Žiadosť o informáciu a stretnutie za účelom organizovania medzinárodného podujatia DEKD na Slovensku - list prezidentky ICOMOS Slovensko ministerke kultúry - dňa 5. 5. 2024, vo veci financovania a budúcnosti DEKD
- Vyvesenie čiernych vlajok - pripojenie sa k iniciatíve združení a organizácii venujúcich sa pamiatkovej obnove a oblasti kultúrneho dedičstva, 30. 9. 2024 - protest voči aktuálnej situácii v oblasti kultúry na Slovensku
- Stanovisko k situácii v pamiatkovej ochrane na Slovensku, 17. 11. 2024 - Reakcia na naše stanovisko: Stanovisko Českého národného komitétu ICOMOS k situácii v pamiatkovej starostlivosti na Slovensku

ICOMOS Slovakia ALERT - ICOMOS VÝSTRAHA - upozornenie na ohrozenia pamiatok:

- **Kaštieľ a sýpka v Liptovskom Mikuláši, časti Palúdzka,** ktorý je ohrozený ako alarmujúcim stavom zachovania (do objektu tečie, má nezabezpečené okná a dvere,...), tak aj novou plánovanou výstavbou hotela - na základe upozornenia na problém od Martina Griesa cez ICOMOS International a neskôr aj Ing. Vladimíra Jooba (OZ Slovenské kultúrne pamiatky): Už od začiatku leta komunikujeme v tejto veci i s KPÚ Žilina, upozornili sme ho na ohrozenie tejto pamiatky a požiadali o riešenie a ponúkli našu súčinnosť a pomoc. KPÚ Žilina urobilo čo mohlo v zmysle pamiatkového zákona - aj na základe našej iniciatívy (konali sa prerokovania stavu pamiatky s vlastníkom Nelly Consulting s.r.o. priamo na mieste, KPÚ udelilo vlastníkovi opatrenia na nápravu a pokutu 15 000,- E za nezrealizovanie opatrení na nápravu ohrozenej pamiatky). Vlastník sa voči pokute odvolal a pamiatka chátra. O riešenie problému sme požiadali aj PÚ SR. My sme problém medializovali a komunikovali sme s oboma pánmi, hľadali riešenia, dohodli sa na medializácii, pokúsiť sa osloviť širšiu verejnosť.
- **Ohrozenie Oblasti skalného umenia Vingen v Nórsku** - ICOMOS International, ICOMOS Rock Art Committee a ICOMOS Nórska sa na nás obrátili s prosbou napomôcť pri zachovaní Oblasti skalného umenia Vingen v Nórsku (the Vingen Rock Art Area in Norway), ktorá je ohrozená rozširovaním lomu kameňa v horách Aksia a výstavbou nového lodného prístavu v Inste Bårdvikneset a problém medializovať na webe.

Plán práce ICOMOS Slovensko na budúce obdobie

- Zabezpečiť prácu generálneho sekretára s ročným finančným ohodnotením
- Zlepšiť informovanosť členov
- Zlepšiť aktívne zapojenie všetkých členov
- Zlepšiť spoluprácu na poli aktuálnych problémov v pamiatkovej ochrane na Slovensku
- Aktívne sa zapojiť členov do práce odborných komitétov ICOMOS Internationál (každý má možnosť - pravidlá členstva sú na webe, NK môže člena odporučiť)
- Členovia - vstup a editácia svojich údajov na webe icomos.org (heslo - číslo preukazu) - sledovať a zapájať sa do práce ICOMOS International aj ICOMOS Slovensko

R. 2025:

- Organizácia podujatia k 60. výročiu ICOMOS, spoločne s ICOMOS Česko a NPÚ Praha - zapojiť do organizácie podujatia čo najviac členov - téma - posúdenie vplyvov na pamiatky (HIA) podujatie sa bude konať 9. - 10. 10. 2025 vo Valticiach
- Zapojiť sa do DEKD - podať žiadosť o dotáciu - podľa rozhodnutia nového NK
- Iné - očakávame impulzy od členov v diskusii zhromaždenia a členov nového NK po prvom riadnom zasadnutí začiatkom roku 2025.

Záverom vnímam pozitívne zintenzívnenie práce NK v poslednom období i napriek vyššie uvedeným problémom. Je to spôsobené aj hektickou situáciou v oblasti kultúry na Slovensku, na ktorú sa ICOMOS Slovensko snaží reflektovať. Je tu však veľa výziev, ktorých riešenie je na nás všetkých.

Valné zhromaždenie ICOMOS Slovensko, konané v Bratislave dňa 16. 12. 2024,
Ing. arch. Ľubica Pinčíková, *prezidentka ICOMOS Slovensko*